

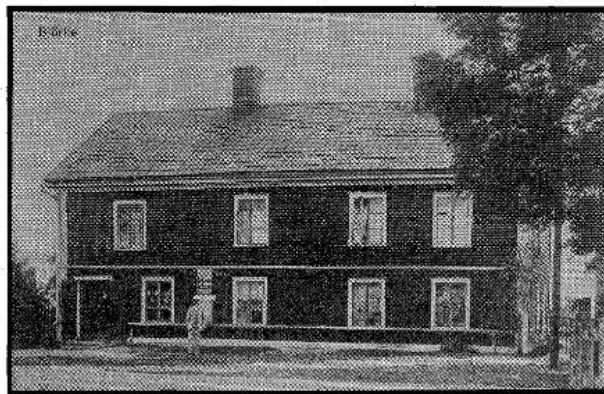
Affärer i Björke

Vid sekelskiftet fanns i Björke tre stycken ”handelsbodnar” som det hette på den tiden.

Jan Olof Hedén, som hade bageri och affär i Oppala på 1800-talet, var en driftig affärsman med filialer i både Stigslund, Forsby och Iggön. En tid hade han även handelsbod på ”Söder” i Björke. Den övertogs år 1900 av Emanuel Hillman från Varva. Som ung grabb hade han gått i bagarlära hos Hedén i Oppala. Nu startade Hillman eget bageri i Björke, och vi är nog många, som kommer ihåg ”Bagar Hillmans” hårda men goda spisbröd för 50 öre kilot och limpor, som man fick fem stycken för en krona. Han bakade även en sorts julbockar av vetedeg med russin i. Som barn fick man en sådan av grannar och släktingar till jul, och då radade man upp dem på skänken, där de fick stå över hela helgen. Sen var de stenhårda, men om man doppade dem i kaffe smakade de gott ändå.

Hos Jon-Ols i östra Björke bodde Olof Källberg i rum och kök, och i rummet hade han affär. – Han var änkeman och hade nog ett gott öga till småskolläraryrket fröken Nordström, som var sommargäst i hans stuga i Utnora. – Senare flyttades den affären till Olovssons, där både E.F. Lindberg från Oppala och Gustav Wigren varit handlare. Gustav byggde i sinom tid bostad och affärslokal på ”Gammelgård” på ”Österse”.

Den tredje affären i Björke kallades ”Petterssons” och låg norrut efter landsvägen. Den första innehavaren där var Fredrik Hedberg från Hedesunda, vars far var handlare i Gävle. Det var omkring 1865 som Hedberg köpte hemmanet 2 sub 4, sedan ägaren gått i konkurs. Där drev han handel jämsides med jordbruket. När Hedberg dog 1885, köptes hemmanet av Lars Pettersson från Östervåla, som då var bagare och handlare i Milbo. Pettersson byggde till ett bageri och hade flera anställda där. Han hade också jordbruk med både kor och hästar och byggde fäbodstuga i Utnora. In på 1900-talet överlät han jordbruket åt en måg och ägnade sig själv åt affären och bageriet.

Vad jag minns av ”bon” från barndomen är dessa säckar med gryn, mjöl av flera slag, socker och finsalt. Grovsalt fanns i en lår utanför disken. Bitsocker fanns i trälådor, men det var dyrare än toppsockret, som var vanligast. Såpa, sill och röda juläpplen kom i tunnor. Snus i fyrkantiga bruna kartonger såldes hektovis i strutar. Hästskor, spik, yxor och sågar hörde också till. Det fanns inte så mycket att välja på i matväg då som nu, men man klarade sig ändå.

Post och tidningar kom med ”Vret-Anders” från Trödje, som cyklade till Strömsbro och hämtade det som skulle norrut. Sen lämnades tidningar och brev i affärerna efter vägen, där var och en fick hämta sitt.

Josef Hillman blev den siste handlaren i den gamla ”bon”. Där hade man tid att stanna upp och diskutera politik och även jakt, som var Josefs stora intressen. Nu är både ”Bagar Hillmans” och ”Petterssons” gamla hus borta och med dem den gamla tidens handelsbodnar.

G.N.

[Hillebygden, Nr. 2, 1984]